

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XLII. Vtrum Christus potuerit nihil prorsus mereri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

omnibus temporis differentiis per durationem indiuisibilem. Vnde tale meritum poteſt inducere præmium pro quauis temporis differentia etiam antecedenti ad opus; quia etiam pro illa exiſtit parte ſui nobiliore, valente pro tunc, non minus quam poſtea, exigere, ac inducere præmium debitum iam ſibi ratione operis exituri poſtea dependenter ab eadem, ideoque habituri tunc dignitatem pro tota æternitate.

Artic. 2. Ruſus præmium aliud eſt, quod habet rationem puri finis, in quo vltimò ſiſtit intentio lucratiua operantis; aliud eſt, quod ſimul habet rationem medijs reſpectu præmij vltioris. Purus finis eſt reſpectu cuiusque propria beatitudo; finis intermedius, qui ſimul eſt medium, quiduis aliud conferens ad eandem beatitudinem. Purus finis poteſt mouere, ac ſtimulare ad opus exiturum poſt ſui conſecutionem; quia nemo mouetur ad opus, poſtquam eſt conſtitutus in vltimo termino ſuæ intentionis quoad tale opus. At finis intermedius, qui ſimul eſt medium ad vltiorem finem, poteſt, & quidem efficacius, poſt ſui conſecutionem mouere, ac ſtimulare ad opus ſubſequens, dum non habetur vltior ille finis. Quia quo pauciora alicui ſuperſunt, vt perueniat ad vltimum finem ſuæ intentionis, eò auidius ad illum mouetur, & difficilius, magisque dolenter ab eo ſeu recedit, ſeu excidit. Nec perpetuam adhibetur medium pro fine iam obtento, ſi indiuiſim ſimul cum eodem fine adhuc ſit vtile ad finem vltiorem nondum obtentum. Quare compenſatio præmiatiua poteſt hoc modo eſſe antecedens, dilato poſtremo eius complemento, vt adiciatur poſt opus.

Artic. 3. Chriſto autem non eſt data in præmium gloria hominum præcedentium ante abſolutum curſum meritorum, ſed ſolum remiſſio peccatorum, dona gratiæ, & perfeuerantia finalis, quæ habent rationem medijs reſpectu eiſdem gloriæ. Et licet Angelis collata ſit etiam gloria tempore præcedenti ad merita Chriſti; tamen ea ipſa gloria erat vltius ordinata ad reparationem, & gloriam hominum commiſſorum directioni, & cuſtodix bonorum Angelorum ex meritis Chriſti, vt dictum eſt. Venit verò, ac meruit Chriſtus præcipue propter homines, vt conſtat ex quaſt. 13.

Ad 2. Quæcunque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt, vt per patientiam, & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus; vt dicitur ad Rom. 15. 4. Nempe Angelis innotescunt bona ſua independentes à ſcripturis. Quare oportuit in illis reuelari diſtinctius, & quaſi vnice Chriſtum, & eius merita, quatenus profunt hominibus. Sed non propterea negatur profuiſſe Angelis; quin hoc etiam obiter, ac indirectè inſinuatur, vt vidimus. Deinde non oportuiſſet mori Chriſtum, nec mortuus fuiſſet, ſi homines non fuiſſent rei mortis ratione peccati, vt liquet ex D. Thoma quatuor primis articulis qu. 46. Vnde mors Chriſti pro omnibus vniſormiter hominibus quoad ſufficientiam probat mortem omnium hominum per peccatum; fuit tamen ex conſequenti vtilis etiam Angelis, tametsi non mortuis, ideoque non ſaluandis per mortem Chriſti, ſi aliundè ea non fuiſſet neceſſaria. Iam Deum non apprehendiſſe Angelos tantum ſignificat non fuiſſe aſſumptam naturam Angelicam, quod non facit ad rem.

Ad 3. Conſtat ex dictis, quo pacto Chriſtus meruerit etiam reprobis cuiusunque conditionis. Meritum porro Chriſti fuit inſtruſtrabile tantum quoad ea, quæ efficaciter intendit, quatenus efficaciter intenta; idemque fuit aſtimabile, ac appetibile etiam à nihil accipientibus in ſe inſinſecè quatenus inclu-

ſis in tota hominum collectione, & expoſitis ſpecie fundatæ in natura mediocum ſalutis indiſcriminatim vniuerſalium ex ſe, vt expoſitum eſt.

Ad 4. Non repugnat idem haberi ex meritis propriis, & alienis inuicem coniunctis, ac cooperantibus. Nec meritum Chriſti indiget cooperatione noſtri meriti, & diſpoſitionis ob inſufficientiam in actu primo ex parte ſua, ſed propter voluntatem ſuam admittendi nos ad cooperandum ſibi, & ob multiplicem conuenientiam, vt ex nobis aliquid exigeretur, ſicut accidit proportionaliter in omnipotentia Dei.

Ad 5. Neceſſitas moralis Chriſti ad omnia, & ſingula quæ præſtitit. Non erat fundata in imperfectione potentia, deliberationis, & malæ diſpoſitionis actualis, vel habitualis, ſed in omni oppoſita perfectione. Neceſſitas autem moralis proueniens ex perfectione operantis ſupplet defectum libertatis, præſtantia operis quoad ſpeciem, & intentionem, ideoque non minuit abſolute rationem meriti. Iam actus charitatis, licet fuerit omnino neceſſarius in Chriſto quoad dilectionem bonitatis diuinæ ſecundum ſe; fuit tamen liber quoad paſſionem mortis, & aliorum incommodorum propter Deum. Nec enim repugnat eundem actum eſſe neceſſarium, & liberum reſpectu diuerſorum obiectorum. Vel dicatur fuiſſe in Chriſto plures actus charitatis.

Ad 6. Licet ex ſuppoſitione exiſtentia Chriſti eſſet neceſſe aliquos homines eleuari donis ſupernaturalibus ad eius agnitionem, cultum, diſciplinam, & communicationem congruentem: non tamen neceſſe erat hos potius determinatè, quam illos, aut omnes vniuerſaliter homines ſic eleuari inſtitutis, prædicatione Euangelij, & ſacramentis, cum virtute, vt expoſitum eſt, inducendi in quolibet indiſcriminatim, & abundanter abſque limite, gratiam, & gloriam; & quod erat difficillimum, remiſſionem peccatorum. Potuit igitur mereri Chriſtus, ac meruit iſtius modi vniuerſalitatem, & abundantiam illimitatam donorum ſupernaturalium ſimul cum remiſſione peccatorum, & vnus cuiusque præ cæteris electionem ad ea dona, quæ de facto conſequitur ratione ſpecialis erga ipſum dilectionis ipſius Chriſti, & applicationis meritorum eius factæ per talem dilectionem.

Q V Æ S T I O XLII.

Virum Chriſtus potuerit nihil prorsus mereri?

VIdetur non potuiſſe. 1. Quia quidquid vellet Chriſtus circa obiecta creata, neceſſe erat, vt vellet honeſtè, ac liberè, atque in ſtatu gratiæ, & viatoris conſtitutus; quæ ſunt omnia ad meritum requiſita ex Tridentino ſeſſ. 6. cap. 16. Neque verò fieri potuit, vt eligeret actum inter omnes ſibi poſſibiles inſimum; quia datur proceſſus in infinitum minoris ſemper perfectionis, & intentionis actuum, iſque ipſi erat diſtinctè manifeſtus.

2. Anima Chriſti vnita ſeorſim Verbo pro priori naturæ elegit liberè vnionem ſui cum corpore paſſibili, ac mortali; atque hæc ipſa electio fuit maximi meriti. Ergo non potuit non mereri Chriſtus ſaltem in ſenſu composito vitæ paſſibilis ac mortalis, qualem egit de facto.

3. In omni oportunitate operandi erat neceſſitatus moraliter Chriſtus ad actum inter omnes poſſibiles optimum, vt dictum eſt ſuprà, eaque oportunitas operandi occurrit illi penè infinities, nempe

nempè pro omnibus, & singulis instantibus. Necesse autem est physicè id aliquando euenire, quod vsque adeò frequenter est moraliter necessarium, vt dictum est quaestione 5. de Gratia. Ergò necesse physicè fuit Christum aliquando elicere actum inter omnes possibiles optimum. Est verò de ratione huius actus, vt sit meritorius, dum elicitur ab eo, qui absolute est capax merendi. Quo enim merebitur, si non mereatur actus inter omnes possibiles optimos?

Respond. Dictum est quaest. 38. & 39. esse de conceptu operis meritorij contemptum, & tolerantiam liberam incommodi temporalis. Et dictum rursus est potuisse Christum, si libuisset, nullum prorsus pati incommodum temporale. Potuit ergò Christus, si libuisset, nihil prorsus mereri. Nec sine ista nihil merendi potestate potuit habere potestatem aliquid merendi.

Ad 1. Ex contextu illius capitis 16. clarè apparet, esse præterea de ratione actus meritorij laborem, certamen, & victoriam incommodi temporalis. Deinde quævis potentia actiua finita est conclusa intra determinatos limites supremi, & infimi operis; & Christus Dominus specialiter erat ex se necessitatus ad tantam, vt minimum determinatam perfectionem sui actus, quæ ipsum deceret, ideòque esset absolute excellens.

Ad 2. Omne meritum dependens ab vnione hypostatica tribuitur vbique in sacris litteris Christo, nullumque proinde superest, quod seorsim eius animæ tribuatur. Deinde est præternaturale animæ, vt pro primo suæ existentiae instanti operetur nondum vnita corpori, omnino independentem ab ea vnione, nec est dicendum pro libito, aduersante præsertim insinuatione sacrarum scripturarum. Denique si soli animæ fuit eo modo libera circumstantia passibilitatis, ab eadem sola potuit illa reici; atque ita impediri absolute omne meritum, licet non in sensu composito passibilitatis.

Ad 3. Concepto sub initium vitæ proposito efficaci nullum vnquam incommodum patiendi pro nobis, impedita fuisset à Christo per totam vitam pronitas, ac potestas patiendi, ac merendi, retenta necessitate morali ad actus de reliquo summe perfectos.

QVÆSTIO XLIII.

Vtrum meritis Christi potuerit diuinitus negari primum?

Videtur potuisse. 1. Quia non magis debetur præmium meritis Christi, quam debeat ipsi Christo sua conseruatio; siquidem vtrumque debitum fundatur in eadem humanitatis, & actuum eius dignificatione per diuinitatem. Potuit autem negari diuinitus Christo sua conseruatio; tum quia de facto mortuus est, atque adeò interrupta est eius conseruatio; tum quia eadem ratione, qua liberè primò productus est, liberè itidem conseruatur propter finitam, atque adeò contemptibilem respectu Dei bonitatem humanitatis, & vnionis hypostaticæ, non minùs postquam iam sunt productæ, quam ante productionem, & quia Deus non magis indiget conseruatione Christi post primam eius existentiam; quam indigeret prima eiusdem productione; circa quam rationem videri potest quaest. 4.

2. Merita Christi, non secus, ac nostra, sunt

dona Dei, nempè vtrisque æqualiter congruit, quod dicitur à Tridentino sess. 6. cap. 16. sub finem: *Tantum esse Dei erga omnes homines bonitatem, vt eorum velis esse merita, quæ sunt ipsius dona.* Nemo autem ex donis suis contrahit obligationem aliquam, nedum necessitatem omnino insuperabilem aliquid aliud supererogandi independentem à noua specialiter sibi libera voluntate; sed magis donatarius obligatur donanti. Ergò supposito merito tam Christi, quam nostro, est absolute à Deo negabile omne præmium.

3. Est contra perfectionem dominij diuini non posse negare quoduis bonum ex qualibet suppositione distincta à sua illud conferendi voluntate; aut, quod eodem recidit, non posse sciungere voluntatem conferendi rem quamlibet suam à voluntate conferendi rem aliam suam. Siquidem huiusmodi liberi facultas inest creato etiam suarum rerum dominio. Ergò potuit Deus absolute negare Christo præmium concessis meritis.

4. Præcipuum præmium meritorum Christi sunt remissio nostrorum peccatorum, & nostra æterna salus; hæc autem impediri possunt ab humana voluntate. Ergò multò magis à diuina, quæ est potentior.

Artic. 1. Respond. Cum D. Anselmo lib. 2. Cur Deus homo cap. 19. versus finem, D. Bonaventura, Dominico Soto, Gregorio de Valentia, Aluarez, Lorca: Meritis Christi nullo prorsus modo negari potuisse vllum præmium ipsis connaturale, & efficaciter intentum à Christo, non tantum propter intrinsecam eorum connexionem intentionalem cum promissionibus diuinis, quæ meritis quoque puri hominis supernaturalibus communis est; sed etiam ratione specialis suæ perfectionis, & valoris simpliciter infiniti ipsis intrinseci independentem à peculiari explicita promissione diuina.

Artic. 2. Suadetur primò. Quia repugnat metaphysicè toti caterorum hominum collectioni, omnibusque meritis purè creatis, ac demeritis nullum præmium, aut supplicium retribuere, vt dictum est cum Chrysostomo, & aliis in quaestionibus de necessitate Dei ad optimum præsertim quaest. 24. de Deo art. 18. Vis autem meritoria, & dignitas cuiusvis operis Christi est incomparabiliter maior, quam quæ inest toti illi cumulo simul sumpto, cum altera sit infinita, & altera finita.

Artic. 3. Deinde operibus Christi meritoriis, attempta eorum perfectione, & dignitate operantis, debetur saltem ex natura rei præmium ab ipso intentum; & nihil debitum ex natura rei potest diuinitus negari, nisi facta compensatione, vt minimum æquali per aliud bonum intrinsecè impossibile cum negato, vt ostenditur quaest. 28. de Deo art. 10. Redemptionis autem vniuersali, gratiæ, & gloriæ debitis Christo ratione meritorum nihil est æquale, & simul intrinsecè impossibile cum iisdem. Multò verò minùs potest aliquid esse æquale frustrationi exigentiæ determinatæ fundatæ in dignitate infinita filij naturalis Dei.

Artic. 4. Denique non minùs dissonat ex apprehensione terminorum, hominem Deum à Deo impelli ad operationes laboriosas, & tolerantiam incommodorum absque fructu, & omnino frustra; quam fieri à Deo miracula in confirmationem erroris, aliæque eiusmodi. Ergò id censei debet repugnare, non secus, ac ista.

Ad 1. Probabilius videtur repugnare, vt humanitas semel assumpta à Verbo dimittatur aliquando etiam quoad animam; quia mediante anima assumitur corpus, & vnio ipsius cum corpore, vt dictum est